

Nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz nieodpłatna mediacja

Potrzebujesz pomocy prawnika, doradcy, mediatora? Jesteś w trudnej życiowej sytuacji, nie wiesz do jakiego urzędu pójść po pomoc aby zorganizować sobie sprawę po przybyciu do Polski? Masz problemy pracownicze, kłopoty mieszkaniowe, grozi ci eksmisja z mieszkania, jakiegokolwiek inne problemy prawne czy urzędowe? Oprócz wyspecjalizowanych instytucji organizujących pomoc dla uchodźców, **przebywając w Polsce możesz skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub nieodpłatnej mediacji.**

Co to znaczy, że pomoc jest nieodpłatna?

Wszystkie z podejmowanych działań w ramach:

- nieodpłatnej pomocy prawnej,
- nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- nieodpłatnej mediacji,

są darmowe i to niezależnie od tego czy sprawa będzie miała finał w sądzie.

Gdzie uzyskam pomoc?

Darmową pomoc uzyskasz w **punktach** nieodpłatnej pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego i mediacji w całym kraju.

Punkty znajdują się w każdym powiecie. O tym gdzie jest najbliższy punkt zapytaj:

- a) w starostwie powiatowym,
- b) w urzędzie gminy,
- c) w urzędzie miasta,

lub poszukaj:

- d) na stronach internetowych powiatów i gmin (które znajdziesz wpisując w wyszukiwarkę hasło: urząd gminy, powiatu lub miasta i miejscowość, w której punkcie chcesz się zapisać),
- e) **na stronie internetowej np.ms.gov.pl.**

Kto może skorzystać z darmowej pomocy?

Gdy uważasz, że koszty pomocy prawnika są dla Ciebie zbyt duże, składasz wykonawcy, którego spotkasz w punkcie, pisemne oświadczenie, że nie jesteś w stanie ponieść takich kosztów. Nie martw się. Nie musisz zabierać ze sobą nic z wyjątkiem dowodu osobistego lub innego dokumentu tożsamości. Wzór oświadczenia da Ci osoba udzielająca pomocy.

Czy jako przedsiębiorca mogę skorzystać z pomocy?

Tak. Jeżeli jesteś osobą **samozatrudnioną** czyli prowadzącą jednoosobową działalność gospodarczą i w ciągu ostatniego roku nie zatrudniałeś żadnych osób. Aby skorzystać z pomocy składasz:

- a) pisemne oświadczenie, że nie jesteś w stanie ponieść tych kosztów, oraz
- b) oświadczenie o niezatrudnianiu innych osób w ciągu ostatniego roku, a także
- c) wszystkie zaświadczenia o pomocy *de minimis* oraz pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie, otrzymanej w roku, w którym ubiegasz się o nieodpłatną pomoc prawną oraz otrzymanej w ciągu dwóch poprzedzających ją lat podatkowych, albo oświadczenia o wielkości tej pomocy otrzymanej w tym okresie, albo oświadczenia o nieotrzymaniu takiej pomocy w tym okresie.

Na czym polegają usługi?

Nieodpłatna pomoc prawna

Prawnik wytłumaczy, jakie masz prawa i obowiązki oraz pokaże sposób rozwiązania Twojego problemu prawnego. W razie potrzeby, **jeśli sprawa jeszcze nie trafiła do sądu**, sporządzi potrzebne Ci pisma (np. pozew). Jeśli Twoja sprawa już jest w sądzie, prawnik pomoże napisać pisma o zwolnienie od kosztów, albo o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, które są potrzebne żebyś nie musiał płacić za prawnika w postępowaniu sądowym.

Nieodpłatna porada obywatelska

Doradca obywatelski przyjrzy się Twoim problemom, tak aby dostosować pomoc do Twojej sytuacji. Wytłumaczy Ci też jakie masz:

- prawa - czyli czego możesz się domagać,
- i obowiązki - jakie rzeczy musisz zrobić, żeby sobie nie zaszkodzić.

Doradca również będzie Cię wspierał w samodzielnym rozwiązaniu problemu, a w razie potrzeby, sporządzi wspólnie z Tobą plan działania wyjścia z sytuacji oraz pomoże Ci krok po kroku go wykonać.

Nieodpłatna mediacja

Jeśli masz z kimś konflikt, możesz zapisać się na mediację. W takim przypadku mediator będzie pomagał Wam się pogodzić bez pójścia do sądu. Możesz także poprosić o sporządzenie projektu umowy o mediację lub wniosku o jej przeprowadzenie przed sądem, albo wniosku o przeprowadzenie mediacji w sprawie karnej, czy wniosku do sądu o zatwierdzenie ugody, którą zawarłeś wcześniej podczas mediacji.

Uwaga! Z usługi nieodpłatnej mediacji wyłączone są mediacje zlecone przez sąd oraz sprawy, w których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że pomiędzy stronami konfliktu występuje przemoc.

Czym się różni pomoc prawna od porady obywatelskiej?

Pomoc prawna:

- jest udzielana w momencie, kiedy problem danej osoby jest **typowo prawny**, m.in. gdy potrzebne będzie pójście z tym problemem do sądu, na przykład, gdy osoba chce się

rozwieść, ale sama nie jest w stanie napisać pozwu rozwodowego lub gdy samotna matka chce wystąpić o alimenty i także nie wie jak takie pismo sformułować.

- pomocy prawnej udziela prawnik,
- jeżeli okaże się, że problem danej osoby nie jest tylko prawny, wtedy udzielający pomocy odsyła daną osobę do miejsca, gdzie może ona stosowną pomoc uzyskać, np. do poradni psychologicznej, ośrodka pomocy społecznej, czy pogotowia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Pomoc obywatelska:

- może, ale **nie musi** dotyczyć problemu prawnego. Poradą będzie, na przykład wskazanie osobie, której zmarł ktoś bliski, **do jakiego urzędu powinna się udać**, by załatwić wszystkie potrzebne formalności, jak wydanie aktu zgonu, czy wystąpienie o zasiłek pogrzebowy,
- porad obywatelskich udziela **doradca obywatelski**,
- doradca w przypadku stwierdzenia, że problem nie jest wyłącznie prawny, nie musi odsyłać do innych miejsc, **tylko sam może starać się pomóc danej osobie**.

Jak można się zapisać na poradę?

- a) **telefonicznie**: każdy powiat prowadzi specjalny numer telefonu do zapisów i udzielania informacji; numer telefonu jest dostępny na stronach internetowych powiatów, w tym też Twojego,
- b) **lub elektronicznie**: na podany przez powiat adres e-mail lub na stronie np.ms.gov.pl/zapisy,
- c) **lub osobiście**: w starostwie powiatowym.

Jak długo będę czekał na poradę?

To zależy od tego jak dużo osób zgłosiło się na poradę, ale co do zasady porady są udzielane w bardzo krótkim czasie. Prawnik lub doradca obywatelski postarają się przyjąć każdego beneficjenta jak najszybciej.

Wyjątki:

- a) z ważnych powodów dopuszcza się ustalenie innej kolejności udzielania nieodpłatnej pomocy,
- b) kobiety w ciąży zawsze obsługiwane są poza kolejnością.

Co musisz przygotować?

- a) **Dokument tożsamości**: taki jak dowód osobisty, paszport, lub inny dokument potwierdzający tożsamość; a także
- b) **dokumenty dotyczące Twojego problemu**: jeśli w ogóle takie masz. Nie są one obowiązkowe. Możesz też po prostu opowiedzieć prawnikowi, doradcy lub mediatorowi o swoim problemie. Jeśli dysponujesz dokumentami, pamiętaj o nich!,
- c) **Jeśli jesteś samozatrudnionym przedsiębiorcą, przygotuj**: wszystkie zaświadczenia o pomocy *de minimis* oraz pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie,

otrzymanej w roku, w którym ubiegasz się o nieodpłatną pomoc oraz otrzymanej w ciągu dwóch poprzedzających ją lat podatkowych, albo oświadczenia o wielkości tej pomocy otrzymanej w tym okresie, albo oświadczenia o nieotrzymaniu takiej pomocy w tym okresie.

Co jeśli jestem osobą z niepełnosprawnościami?

Będąc osobą z trudnościami w poruszaniu lub komunikowaniu się możesz skorzystać z pomocy:

a) Stacjonarnie, czyli w punkcie nieodpłatnej pomocy:

- możesz przyjść na wizytę z osobą, która pomoże Ci dotrzeć do punktu i będzie pomagać prawnikowi Ciebie zrozumieć, np. może to być osoba bliska, opiekun lub osoba posługująca się językiem migowym,
- podczas zapisywania się na poradę, możesz poprosić o pomoc tłumacza języka migowego,

b) możesz też skorzystać z pomocy w dogodnym dla siebie miejscu:

- jeżeli ze względu na stan zdrowia nie możesz go opuszczać, np. w szpitalu lub domu,
- w miejscu wyposażonym w urządzenia ułatwiające porozumiewanie się, na przykład w siedzibie stowarzyszenia pomagającego osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się,
- lub w miejscu, w którym będzie możliwość skorzystania z pomocy tłumacza języka migowego, np. w budynku starostwa stale współpracującego z tłumaczem języka migowego,

c) osoby z niepełnosprawnościami mogą skorzystać także z pomocy w szczególnych formach:

- po zapisie na wizytę, prawnik lub doradca obywatelski skontaktuje się z Tobą. Może udzielić Ci pomocy telefonicznie, za pośrednictwem komunikatora internetowego (np. Skype) lub przez wiadomość e-mail. Forma udzielenia pomocy musi być wcześniej uzgodniona z pracownikiem starostwa powiatowego lub urzędu miasta.
- konieczne jest pozostawienie danych kontaktowych do siebie, takich jak numer telefonu lub adres e-mail.

Jak wygląda pomoc w czasie epidemii COVID-19?

W 2021 roku powrócił tryb stacjonarny udzielania porad, ale nadal w związku ze stanem epidemii nieodpłatna pomoc prawna, poradnictwo obywatelskie i mediacja mogą być udzielane **za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość**, czyli telefonicznie, za pośrednictwem poczty e-mail oraz przy wykorzystaniu innych komunikatorów internetowych, np. rozmowy wideo.

Uwaga! Jeżeli porada udzielana jest zdalnie, nie musisz składać żadnych oświadczeń wymienionych wcześniej!

Edukacja prawna

Jeśli chciałbyś dowiedzieć się więcej na temat praw i obowiązków, poszukaj wydarzeń organizowanych w Twoim powiecie. Na takich wydarzeniach omawiane są problemy zgłaszane w punktach nieodpłatnej pomocy w danym powiecie. Prowadzą je organizacje pozarządowe na co dzień obsługujące mieszkańców w punktach porad.

Szukaj: wykładów, warsztatów, kampanii społecznych, a także opracowań informatorów i poradników, spotkań osobistych, audycji w lokalnych mediach, webinarów albo podcastów i filmików zamieszczanych w Internecie.

Najczęściej takie wydarzenia odbywają się w bibliotekach, szkołach, miejscach aktywności lokalnej lub klubach pracy.

Informacje o nadchodzących wydarzeniach edukacyjnych organizowanych w okolicy oraz bezpłatne materiały, jak broszury czy biuletyny są dostępne **w starostwie powiatowym, np. pod numerem telefonu wyznaczonym do zapisów na wizyty, czy na stronie internetowej powiatu.**

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.